

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Робоча програма
навчальної дисципліни
"ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ"
для студентів спеціальності
8.15010008 "Публічне адміністрування"
всіх форм навчання

Харків. Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014

Затверджено на засіданні кафедри регіональної економіки.
Протокол № 1 від 27.08.2013 р.

Укладач Кожанова Є. П.

P58 Робоча програма навчальної дисципліни "Планування розвитку територій" для студентів спеціальності 8.15010008 "Публічне адміністрування" всіх форм навчання / укл. Є. П. Кожанова. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 61 с. (Укр. мов.)

Наведено тематичний план навчальної дисципліни та її зміст за модулями і темами, плани лекцій і семінарських (практичних) занять, матеріал щодо закріплення знань (індивідуальне навчально-дослідне завдання, самостійну роботу, контрольні запитання), систему поточного і підсумкового контролю знань студентів.

Рекомендовано для студентів галузі знань 1501 "Державне управління" спеціальності 8.15010008 "Публічне адміністрування" всіх форм навчання.

Вступ

Основною стадією управління будь-яким видом доцільної діяльності є процес постановки мети й застосування способів її досягнення. Процес управління складається з багатьох функцій, однак, першорядне значення має планування, що передбачає розробку стратегічних, довгострокових, поточних, оперативних планів, планів інвестиційних проєктів та бізнес-планів. Планування спрямоване на підвищення ефективності національного господарства на основі впровадження досягнень науково-технічного прогресу, раціонального використання матеріальних і фінансових ресурсів. План передбачає генеральну стратегію розвитку будь-якого суб'єкта господарювання та виконує функції контролю й оцінки.

У цьому зв'язку фахівці з публічного адміністрування повинні мати теоретичні, практичні навички, знати методи розробки планів як системи взаємозалежних умов і параметрів конкретного суб'єкта господарювання, починаючи від формування цілей і завершуючи розробкою конкретних заходів щодо їх досягнення, вміти формувати порядок із загальними конкретні практичні завдання з планування з урахуванням можливості запобігання господарських ризиків.

Метою навчальної дисципліни "Планування розвитку територій" є засвоєння теоретичних знань щодо планування розвитку територій та формування професійних компетентностей з управління стратегічними та тактичними змінами територій.

Програма дисципліни передбачає першочергове вивчення теоретичних основ: принципів, методів і прийомів якісного та кількісного обґрунтування планових показників розвитку територій. У зв'язку з цим студенти вивчають систему планування в Україні, засоби і методи обґрунтування планових рішень, методологію стратегічного і тактичного планування, соціально-економічний аналіз у процесі стратегічного планування, моніторинг та оцінювання реалізації стратегічного плану, прогнозування та планування на регіональному та місцевому рівні, інформаційну базу та організацію планової роботи з розвитку територій, управління земельними ресурсами, правові основи управління земель-

ними ресурсами.

Лекційна форма навчання поєднується з різними видами практичних та семінарських занять, на яких закріплюються і поглиблюються одержані на лекціях знання, що сприяє виробленню вмінь та навичок практичної діяльності. Необхідним елементом успішного засвоєння навчального матеріалу дисципліни є самостійна робота студентів з економічною літературою, нормативними актами з питань планування розвитку територій.

Структура навчальної дисципліни наведена у табл. 1.

Таблиця 1

Структура навчальної дисципліни

Характеристика дисципліни: підготовка магістра	Галузь знань, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 6; у тому числі змістовних модулів – 2 самостійна робота	Шифр та назва галузі знань: 1501 "Державне управління"	Нормативна. Рік підготовки: 1 М. Семестр: 1, 2
Кількість годин: усього – 216; за змістовними модулями: модуль 1 – 108 годин; модуль 2 – 108 годин	Шифр та назва спеціальності: 8.15010008 "Публічне адміністрування"	Лекції: кількість годин – 36. Практичні (семінарські): кількість годин – 36. Самостійна робота: кількість годин 144
Кількість тижнів викладання дисципліни: 18. Кількість годин на тиждень – 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр	Вид контролю: ПМК, екзамен

1. Кваліфікаційні вимоги до студентів

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента повинні сформуватися професійні компетенції, представлені у табл. 2.

Таблиця 2

Професійні компетентності магістра, сформовані в результаті засвоєння дисципліни

Назва теми	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність та відповідальність
1	2	3	4	5
Змістовний модуль 1. Стратегічне планування				
Тема 1. Система планування в Україні	Розуміння сутності, форм і методів планування та прогнозування соціально-економічного розвитку об'єктів управління, знання системи планування в Україні	Уміння використовувати наукові методи планування та прогнозування соціально-економічного розвитку об'єктів управління на територіальному рівні	Здатність до роботи у команді з іншими студентами при обговоренні сутності, методології, напрямів розвитку прогнозування та планування на територіальному рівні	Здатність брати на себе відповідальність за прийняття рішень щодо вибору методів планування та форм його організації на територіальному рівні
Тема 2. Переваги стратегічного планування. Визначення перешкод, які заважають запровадженню стратегічного планування на територіальному рівні та шляхи їх подолання	Розуміння сутності, цілей, завдань і функцій стратегічного планування територій. Знання перешкод, що заважають запровадженню стратегічного планування територій, та шляхів їх подолання	Уміння визначати перешкоди, що заважають запровадженню стратегічного планування територій, та розробляти заходи з їх подолання	Здатність налагоджувати ефективну комунікацію у групі; здатність брати участь у спільному прийнятті рішень щодо заходів з подолання перешкод, що заважають запровадженню стратегічного планування на рівні територій	Здатність брати на себе відповідальність за розробку заходів з подолання перешкод, що заважають запровадженню стратегічного планування на рівні територій
Тема 3.	знання	уміння	здатність брати	здатність

Процес стратегічного планування	складових процесу стратегічного планування територій, вимог до формування системи цілей розвитку територій	обґрунтовувати і формулювати цілі розвитку територій, визначати її сильні і слабкі сторони, здійснювати вибір стратегії.	участь у спільному прийнятті рішень щодо визначення цілей, стратегії розвитку територій	брати на себе відповідальність за прийняття рішень щодо цілей і стратегії розвитку територій
---------------------------------	--	--	---	--

Продовження табл. 2

1	2	3	4	5
Тема 4. Організаційне забезпечення процесу стратегічного планування. Співробітництво з територіальними громадами та іншими суспільними групами	Знання інституційного, інформаційного та організаційного забезпечення процесу стратегічного планування розвитку територій	Уміння організувати інформаційне та організаційне забезпечення процесу стратегічного планування, здійснювати співробітництво з територіальними громадами та іншими суспільними групами	Здатність до роботи у команді при визначенні потреби в інформаційному забезпеченні процесу стратегічного планування, джерел інформацій, розподілу повноважень із стратегічного планування розвитку територій	Здатність брати на себе відповідальність за визначення джерел інформаційного забезпечення розвитку територій, організацію збору інформації, повноважень із стратегічного планування
Тема 5. Соціально-економічний аналіз у процесі стратегічного планування	Знання основних аспектів, етапів, методів аналізу розвитку територій	Уміння здійснювати вибір і застосовувати доцільних методів аналізу розвитку територій з урахуванням їх особливостей	Здатність брати участь у спільному прийнятті рішень щодо вибору методів соціально-економічного аналізу розвитку територій	Здатність брати на себе відповідальність за організацію та ефективність проведення аналізу розвитку територій
Тема 6. Управління реалізацією стратегічного плану.	Знання механізму реалізації стратегічного плану розвитку	Уміння визначати тактику, політику, процедури,	здатність до роботи у команді з питань розробки заходів з реалізації	Здатність розробляти заходи з реалізації стра-

Моніторинг та оцінювання реалізації стратегічного плану	територій, системи моніторингу та оцінки його реалізації	правила впровадження і реалізації стратегічного планування розвитку територій, здійснювати вибір програм і проектів	стратегічного плану розвитку територій	тегічного плану розвитку територій та брати на себе відповідальність за їх впровадження, здійснювати розробку системи моніторингу та оцінки реалізації стратегічного плану
---	--	---	--	--

Продовження табл. 2

1	2	3	4	5
Змістовний модуль 2. Планування на регіональному та місцевому рівні та землекористування				
Тема 7. Нормативно-правові основи територіального планування	Знання принципів та засад, нормативно-правових основ територіального планування	Уміння застосовувати на практиці законодавчі акти з питань територіального планування	Здатність до роботи у команді при обговоренні пріоритетних напрямків розвитку територіального планування	Здатність дотримуватися нормативно-правових основ територіального планування в країні, розробляти заходи з підвищення ефективності територіального планування
Тема 8. Види документів, що регулюють розвиток територій	Знання нормативно-правових документів, що регулюють розвиток територій, концепції, мети, принципів державної регіональної політики	Уміння застосовувати на практиці законодавчі акти, що регулюють розвиток територій	Здатність до роботи у команді при обговоренні питань з вдосконалення державного регулювання розвитку територій	Здатність дотримуватися нормативно-правових основ забезпечення розвитку територій в Україні, розробляти та проваджувати заходи з розвитку

				територій
Тема 9. Прогнозування територіального розвитку	Знання про сутність, зміст, функції економічного прогнозування розвитку територій; класифікації прогнозів; методів економічного прогнозування	Уміння здійснювати вибір та використовувати методи економічного прогнозування розвитку територій	Здатність налагоджувати ефективну комунікацію у групі при обговоренні питань щодо ефективних напрямків розвитку територіального прогнозування	Здатність брати на себе відповідальність за організацію, вибір та розробку прогнозів соціально-економічного розвитку територій
Тема 10. Державні цільові програми	Знання сутності та принципів програмно-цільового методу планування; мети та видів державних цільових програм	Уміння визначати мету, основні стадії розробки та виконання державних цільових програм, здійснювати контроль за їх виконанням	Здатність до роботи у команді з питань визначення пріоритетних напрямів розвитку конкретного регіону та доцільності розробки та	Здатність дотримуватися нормативно-правових основ у галузі розробки та реалізації цільових програм розвитку територій,

Продовження табл. 2

1	2	3	4	5
			впровадження певних цільових програм	здійснювати організацію розробки, виконання та контролю реалізації цільових програм
Тема 11. Оперативне планування	Знання сутності оперативного планування, підходів до розробки оперативних планів територіального розвитку, організації підготовки	Уміння визначати оперативні цілі, здійснювати організацію розробки та реалізації оперативного плану розвитку території	Здатність до роботи у команді з іншими студентами у визначені основних етапів розробки оперативного плану розвитку території	Здатність брати на себе відповідальність за розробку і реалізацію оперативного плану розвитку території

	оперативного плану			
Тема 12. Особливості планування міст	Знання законодавства у сфері містобудівної діяльності, напрямів, завдань, основних вимог до містобудівної діяльності.	Уміння здійснювати організацію планування міст, державний контроль у сфері містобудування	Здатність брати участь у спільному прийнятті рішень щодо пріоритетів містобудівної діяльності конкретного міста	Здатність дотримуватися нормативно-правових основ у галузі містобудування, брати на себе відповідальність за ефективність рішень у сфері містобудування
Тема 13. Правові основи управління земельними ресурсами, функціональне використання земель	Знання земельного законодавства та його завдань, принципів	Уміння визначати цільове призначення земель, категорії земель, здійснювати державний контроль у сфері використання і охорони земель	Здатність брати участь у спільному прийнятті рішень щодо оцінки стану земель конкретного регіону	Здатність дотримуватися нормативно-правових основ у сфері землекористування, брати на себе відповідальність за ефективне використання земель

Закінчення табл. 2

1	2	3	4	5
Тема 14. Структура управління земельними ресурсами. Особливості регулювання земельних відносин в населених пунктах. Шляхи	Знання законодавства у сфері управління земельними ресурсами мети, методів управління земельними ресурсами, призначення і системи	Уміння здійснювати організацію і регулювання землеустрою	Здатність до роботи у команді з іншими студентами при обговоренні питань підвищення ефективності використання земельних ресурсів у	Здатність дотримуватися нормативно-правових основ у сфері землеустрою, брати на себе відповідальність за організацію і регулювання землеустрою

підвищення ефективності використання земельних ресурсів.	землеустрою.		країні	
Тема 15. Оцінка земельних ділянок	Знання законодавства про оцінку земель; про плату за землю, принципів та видів оцінки земель	Уміння здійснювати організацію оцінки земель та визначати плату за землю	Здатність до роботи у команді при обговоренні питань сфери застосування різних видів оцінки земель	Здатність дотримуватися нормативно-правових основ у сфері оцінки земель, брати на себе відповідальність за організацію оцінки земель

Необхідна навчальна база перед початком вивчення навчальної дисципліни

Зміст даної дисципліни є логічним продовженням та має змістовно-методичні зв'язки з такими дисциплінами як "Політична економія", "Економіка", "Менеджмент", "Фінанси", "Право", "Статистика", "Економічний аналіз". Знання та вміння, які необхідно мати студентам для опанування навчальної дисципліни "Планування розвитку територій", наведені у табл. 3.

Таблиця 3

Знання та вміння, які необхідно мати студентам з галузі знань "Державне управління", спеціальність "Публічне адміністрування" для опанування навчальної дисципліни "Планування розвитку територій"

Тема	Знання та вміння студентів, потрібні для опанування теми	Навчальна дисципліна, де формуються знання та вміння
1	2	3
Тема 1. Система планування в Україні	1.1. Економічні закони: суть, об'єктивний характер, механізм використання	Політична економія

	1.2. Економічна система суспільства.	
	1.3. Економічні потреби і виробничі можливості суспільства. Економічні інтереси	
	1.4. Сутність, види та функції підприємництва	
Тема 2. Переваги стратегічного планування. Визначення перешкод, які заважають запровадженню стратегічного планування на територіальному рівні та шляхи їх подолання	2.1. Наукові засади державного регулювання господарських процесів та економічної політики	Політична економія. Менеджмент
	2.2. Стратегії, моделі, пріоритети та результати політики ринкових реформ у постсоціалістичних країнах	
Тема 3. Процес стратегічного планування	3.1. Наукові засади державного регулювання господарських процесів та економічної політики	Політична економія. Менеджмент
Тема 4. Організаційне забезпечення процесу стратегічного планування. Співробітництво з територіальними громадами та іншими суспільними групами	4.1. Механізми державного регулювання господарських процесів в публічному та приватному секторах економіки	Політична економія
	4.2. Механізми структурної та інноваційно-інвестиційної політики	
Тема 5. Соціально-економічний аналіз у процесі стратегічного планування	5.1. Аналіз та пошук варіантів вирішення специфічних українських проблем на макро-, мезо- та макрорівнях	Політична економія. Фінанси. Статистика
	5.2. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності об'єктів управління	

Продовження табл. 3

1	2	3
	5.3. Статистичні методи аналізу діяльності об'єктів управління	
	5.4. Аналіз економічної політики за провідними напрямками її реалізації в	

	сучасних умовах України	
	5.5. Сутність системного аналізу як засобу забезпечення формування та ефективної реалізації державної економічної політики	
Тема 6. Управління реалізацією стратегічного плану. Моніторинг та оцінювання реалізації стратегічного плану	6.1. Система макроекономічних показників та їх застосування в практиці регулювання економіки	Політична економія, Економічний аналіз
	6.2. Вимір і основні чинники забезпечення ефективності економіки	
	6.3. Фактори, критерії та показники економічного зростання	
	6.4. Теоретико-методологічні підходи до аналізу соціального розвитку	
	6.5. Критерії соціального розвитку	
Тема 7. Нормативно-правові основи територіального планування. Тема 8. Види документів, що регулюють розвиток територій	7.1. Правова система	Право
	7.2. Повноваження державних установ	
	7.3. Публічно-правові та приватно-правові форми адміністративних дій	
Тема 9. Прогнозування територіального розвитку	9.1. Методи моделювання та прогнозування економічного розвитку	Менеджмент
Тема 10. Державні цільові програми	10.1. Сутність програмно-цільового методу планування	Менеджмент
	10.2. Цільові комплексні програми, вимоги до їх розробки, їх особливості	
	10.3. Класифікація цільових комплексних програм	
Тема 11. Оперативне планування	11.1. Сутність оперативного планування	Менеджмент
Тема 12. Особливості планування міст	12.1. Сутність планування.	Менеджмент
	12.2. Особливості планування суб'єктів господарювання в умовах ринкової економіки.	
	12.3. Види планів	

Закінчення табл. 3

1	2	3
---	---	---

Тема 13. Правові основи управління земельними ресурсами, функціональне використання земель	13.1. Правова система	Право
	13.2. Основні конституційно-правові принципи адміністративної процедури	
Тема 14. Структура управління земельними ресурсами. Особливості регулювання земельних відносин у населених пунктах. Шляхи підвищення ефективності використання земельних ресурсів. Тема 15. Оцінка земельних ділянок	14.1. Сільське господарство як галузь матеріального виробництва	Політична економія
	14.2. Агропромисловий комплекс та його структура. Специфіка аграрних відносин	
	14.3. Проблеми формування аграрних відносин в Україні. Рентні відносини	
	14.4. Земельна рента та орендна плата. Диференціальна, абсолютна та монопольна	
	14.5. Ціна землі. Земельна рента	

2. Тематичний план навчальної дисципліни

При вивченні дисципліни студенти мають ознайомитися з програмою дисципліни, з її структурою, формами та методами навчання, видами та методами контролю знань.

Тематичний план дисципліни "Планування розвитку територій" складається з двох модулів, кожний з яких об'єднує в собі відносно окремий самостійний блок дисципліни, який логічно пов'язує декілька навчальних елементів дисципліни за змістом та їх взаємозв'язком.

Навчальний процес здійснюється у таких формах: лекційні, семінарські і практичні заняття, самостійна робота студента. Структура залікового кредиту дисципліни наведена у табл. 4.

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Назва теми	Кількість годин, відведених на:		
	лекції	практичні (семінарські) заняття	самостійну роботу
1	2	3	4
Змістовний модуль 1. Стратегічне планування			
Тема 1. Система планування в Україні	4	4	16
Тема 2. Переваги стратегічного планування. Визначення перешкод, які заважають запровадженню стратегічного планування на територіальному рівні та шляхи їх подолання	4	4	15
Тема 3. Процес стратегічного планування	2	2	8
Тема 4. Організаційне забезпечення процесу стратегічного планування. Співробітництво з територіальними громадами та іншими суспільними групами	2	2	8
Тема 5. Соціально-економічний аналіз у процесі стратегічного планування	4	4	16
Тема 6. Управління реалізацією стратегічного плану. Моніторинг та оцінювання реалізації стратегічного плану	2	2	9
Разом годин за модулем	18	18	72
Змістовний модуль 2. Планування на регіональному та місцевому рівні та землекористування			
Тема 7. Нормативно-правові основи територіального планування	2	2	8
Тема 8. Види документів, що регулюють розвиток територій	2	2	8
Тема 9. Прогнозування територіального розвитку	2	2	8
Тема 10. Державні цільові програми	2	2	8
Тема 11. Оперативне планування	2	2	8
Тема 12. Особливості планування міст	2	2	8
Тема 13. Правові основи управління земельними ресурсами, функціональне використання земель	2	2	8

1	2	3	4
Тема 14. Структура управління земельними ресурсами. Особливості регулювання земельних відносин в населених пунктах. Шляхи підвищення ефективності використання земельних ресурсів	2	2	8
Тема 15. Оцінка земельних ділянок	2	2	8
Разом годин за модулем	18	18	72
Всього годин	36	36	144

3. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами

Змістовний модуль 1. Стратегічне планування

Тема 1. Система планування в Україні

Економічна сутність прогнозування та планування економіки. Методологія прогнозування та програмування (макроекономічного планування). Принципи державного прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України. Форми і методи планування. Форми організації планування. Система планування. Законодавство про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України. Прогнозні і програмні документи економічного і соціального розвитку. Розробка прогнозних та програмних документів економічного і соціального розвитку Автономної Республіки Крим, областей, районів та міст.

Тема 2. Переваги стратегічного планування. Визначення перешкод, які заважають запровадженню стратегічного планування на територіальному рівні та шляхи їх подолання

Соціальне ринкове господарство як об'єкт державного регулювання та стратегічного планування. Цілі, завдання і функції стратегічного планування територій. Переваги, особливості та характерні риси стратегічного планування. Об'єктивні обставини, що обумовлюють потребу стратегічного планування територій в умовах ринкової економіки. Перешкоди, які заважають запровадженню стратегічного

планування на територіальному рівні, та шляхів їх подолання. Принципи стратегічного планування . Методи стратегічного планування. Діюче законодавство в галузі стратегічного розвитку України та її регіонів.

Тема 3. Процес стратегічного планування

Складові процесу стратегічного планування. Визначення та формулювання цілі або системи цілей. Вимоги до формулювання цілей соціально-економічної системи. Оцінка та аналіз зовнішнього середовища. Аналіз рівня розвитку національної економіки. Оцінка та аналіз вихідного рівня об'єкта стратегічного планування, визначення сильних і слабких його сторін. Вивчення обсягу і структури потреб суспільства, його окремих підсистем у плановому періоді. Аналіз стратегічних альтернатив. Вибір, реалізація, оцінка стратегії. Система процесу стратегічного планування розвитку регіонів.

Тема 4. Організаційне забезпечення процесу стратегічного планування. Співробітництво з територіальними громадами та іншими суспільними групами

Основні види управлінської діяльності в рамках процесу стратегічного планування. Організація інформаційного забезпечення стратегічного планування. Завдання збору інформації. Вимоги до інформації. Участь місцевого населення у зборі інформації. Механізм реалізації Державної стратегії регіонального розвитку. Учасники реалізації державної стратегії регіонального розвитку. Запровадження координації діяльності центральних та місцевих органів влади. Інструменти реалізації стратегії. Інституційне та організаційне забезпечення стратегії. Фінансове забезпечення реалізації стратегії. Напрями удосконалення організаційного забезпечення процесу стратегічного планування. Показники економічного і соціального розвитку регіонів. Співробітництво з територіальними громадами та іншими суспільними групами.

Тема 5. Соціально-економічний аналіз у процесі стратегічного планування

Інформація й аналітичні дослідження, що необхідні для планування розвитку території. Мета та способи збору і аналізу інформації. Основні аспекти аналізу розвитку територій. Етапи та процедури економічного

аналізу розвитку територій. Аналіз соціально-економічної бази регіону. Аналіз (оцінка) вихідного рівня розвитку об'єкта стратегічного планування. Методи кількісного аналізу стану економіки території. Аналіз відносної зміни. Коефіцієнт розвитку галузей економіки в окремій місцевості. Шкалограма визначення місця окремих районів міста та малих міст в економічній ієрархії. Порівняльний аналіз. Рейтинг економічного розвитку регіонів України. Конкурентний аналіз. Сутність swot-аналізу та pest-аналізу Ситуативне дослідження: проведення swot-аналізу та pest-аналізу на прикладі конкретної території. Case-study: формування "дерева цілей".

Тема 6. Управління реалізацією стратегічного плану. Моніторинг та оцінювання реалізації стратегічного плану.

Управління реалізацією стратегічного плану та контроль за його виконанням. Тактика. Політика. Процедури. Правила. Формулювання цілей. Планування дій. Перевірка та оцінка виконання стратегічного плану. Корежуючі заходи. Стратегічні контрольні точки. Розробка програм и проектів. Методи відбору проектів. Механізм реалізації стратегії стійкого розвитку регіонів в Україні. Система моніторингу та оцінки реалізації державної стратегії регіонального розвитку. Індикатори процесу реалізації державної стратегії регіонального розвитку. Етапи реалізації стратегії. Очікувані результати реалізації стратегії. Розроблення програми нагляду за виконанням стратегічного плану та оцінки його результатів. Моніторинг виконання стратегічного плану розвитку території територіальною громадою.

Змістовний модуль 2. Планування на регіональному та місцевому рівні та землекористування

Тема 7. Нормативно-правові основи територіального планування

Основні принципи та засади територіального планування. Територія як складна динамічна система. Нормативно-правове забезпечення територіального планування в Україні. Закони України "Про Генеральну схему планування території України", "Про благоустрій населених пунктів". Генеральний план.. Роль генерального плану у розвитку територій. Зміст та структура генерального плану. Порядок

розроблення, коригування, погодження і затвердження містобудівної діяльності з планування територій.

Тема 8. Види документів, що регулюють розвиток територій

Нормативно-правове забезпечення розвитку територій в Україні. Концепція державної регіональної політики. Головна мета державної регіональної політики. Принципи Державної регіональної політики. Основні завдання державної регіональної політики. Вдосконалення державного регулювання розвитку регіонів. Підвищення ролі та відповідальності місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в соціально-економічному розвитку регіонів. Етапи реалізації Концепції.

Закон України "Про стимулювання розвитку регіонів". Мета і засади стимулювання розвитку регіонів. Державне стимулювання розвитку регіонів. Особливості державного стимулювання розвитку депресивних територій. Фінансування та звітність щодо стимулювання розвитку регіонів та подолання депресивності територій.

Тема 9. Прогнозування територіального розвитку

Сутність і зміст економічного прогнозування. Види і призначення прогнозів. Класифікація прогнозів: за масштабами прогнозування, за часом та характером проблем, що вирішуються, за функціональною ознакою. Функції економічного прогнозування. Класифікація методів прогнозування. Характеристика методів економічного прогнозування. Система державних прогнозів економічного і соціального розвитку України та її регіонів.

Тема 10. Державні цільові програми

Сутність та принципи програмно-цільового методу планування. Особливості розроблення цільових програм. Законодавчі акти, що регулюють застосування програмно-цільового підходу. Закон України "Про державні цільові програми". Визначення та види державних цільових програм. Мета та основні умови розробки державних цільових програм. Класифікація державних цільових програм. Державні цільові програми в системі планування та прогнозування економічного і соціального розвитку України. Розробка та виконання державних цільових програм. Основні стадії розробки і виконання державних

цільових програм. . Контроль за виконанням державних цільових програм. Повноваження органів державної влади у сфері розробки і виконання державних цільових програм.

Тема 11. Оперативне планування

Сутність оперативного планування. Оперативне планування як інструментарій реалізації стратегії. Підходи до розробки оперативних планів місцевого розвитку. Принципи підготовки оперативного плану. Розроблення оперативного плану. Суб'єкти процесу розробки оперативного плану. Склад робочої групи з підготовки оперативного плану реалізації стратегії територіального розвитку. Етапи підготовки оперативних планів. Послідовність основних заходів з розробки оперативного плану. Визначення оперативних цілей. Відбір проектів для досягнення оперативних цілей. Створення програмних документів. Структура та зміст оперативного плану. Програма соціально-економічного розвитку як невід'ємна складова оперативного плану. Ресурси для забезпечення плану реалізації стратегій регіонального розвитку.

Тема 12. Особливості планування міст

Законодавство у сфері містобудівної діяльності. Закони України "Про основи містобудування", "Про регулювання містобудівної діяльності". Напрями, завдання, основні вимоги до містобудівної діяльності. Державне регулювання у сфері містобудування. Компетенція органів влади різного рівня у сфері містобудування. Будівельні норми, державні стандарти, норми і правила у сфері містобудування. Містобудівна документація. Земельні відносини у містобудуванні. Містобудівний кадастр населених пунктів. Державний контроль у сфері містобудування. Відповідальність за порушення містобудівного законодавства. Управління у сфері містобудівної діяльності. Органи, що здійснюють управління у сфері містобудівної діяльності. Планування територій. Генеральний план населеного пункту. План зонування території. Містобудівний кадастр. Містобудівний моніторинг.

Тема 13. Правові основи управління земельними ресурсами, функціональне використання земель

Земельний кодекс України. Земельні відношення, їх регулювання. Земельне законодавство та його завдання. Принципи земельного законодавства. Повноваження Верховної Ради України, Верховної Ради автономної Республіки Крим і органів місцевого самоуправління в області земельних відношень. Повноваження органів виконавчої влади в області земельних відношень. Склад і цільове призначення земель України. Категорії земель. Права на землю. [Одержання та реалізація права на землю](#). [Гарантії прав на землю](#). [Охорона земель](#). [Управління в області використання і охорони земель](#). [Відповідальність за порушення земельного законодавства](#). Основні принципи формування соціально та економічно ефективного і екологічно безпечного землекористування. Стале землекористування, його умови. Концептуальні основи класифікації земель. Класифікатор типів землекористування, цільового призначення, функціонального і дозволеного використання земель.

Тема 14. Структура управління земельними ресурсами. Особливості регулювання земельних відносин в населених пунктах. Шляхи підвищення ефективності використання земельних ресурсів

Земельні ресурси як об'єкт управління. Поняття та мета управління земельними ресурсами. Методи управління земельними ресурсами. Закон України "Про землеустрій". Призначення і система землеустрою. Суб'єкти та об'єкти землеустрою. Принципи землеустрою. Повноваження органів державної влади і органів місцевого самоуправління у сфері землеустрою. Організація і регулювання землеустрою. Бонітівки ґрунтів при здійсненні землеустрою. Проведення землеустрою на загальнодержавному і регіональному рівнях. Організація діяльності спеціально уповноважених органів у сфері державного управління земельними ресурсами. Міністерство охорони навколишнього природного середовища. Державний реєстр прав на нерухоме майно. Бюро технічної інвентаризації. Структура та організація діяльності органів земельних ресурсів. Державний комітет України із земельних ресурсів. Державна служба з геодезії картографії та кадастру. Особливості регулювання земельних відносин в населених пунктах. Шляхи підвищення ефективності використання земельних ресурсів.

Тема 15. Оцінка земельних ділянок

Закон України про оцінку земель. Правове регулювання оцінки земель. Об'єкти оцінки земель. Принципи проведення оцінки земель.

Види оцінки земель. Основи проведення оцінки земель. Нормативно-методичне регулювання оцінки земель. Порядок проведення бонитировки ґрунтів. Порядок проведення економічної оцінки земель. Порядок проведення нормативної та експертної грошової оцінки земельних ділянок. Документація з оцінки земель та її затвердження. Відповідальність та вирішення суперечок за порушення законодавства в сфері оцінки земель.

Податковий кодекс України.. Об'єкти та суб'єкти плати за землю. Плата за землі сільськогосподарського призначення, населених пунктів, за землі промисловості, транспорту, зв'язку, оборони і іншого призначення. Пільги по платі за землю. Розрахунок та строки уплати земельного податку. Використання грошових коштів від плати за землю. Відповідальність платників і контроль за дотриманням Закону України про плату за землю. Порядок розв'язання суперечок.

4. Плани лекцій

Змістовний модуль 1. Стратегічне планування

Тема 1. Система планування в Україні

- 1.1. Економічна сутність прогнозування та планування економіки.
- 1.2. Принципи державного прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України.
- 1.3. Форми і методи планування. Форми організації планування.
- 1.4. Система планування.
- 1.5. Законодавство про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України. Прогнозні і програмні документи економічного і соціального розвитку.
- 1.6. Розробка прогнозних та програмних документів економічного і соціального розвитку Автономної Республіки Крим, областей, районів та міст.

Література: [1; 3; 6 – 8; 10; 13; 14; 16 – 21; 24; 25; 28; 30; 35; 36; 43].

Тема 2. Переваги стратегічного планування. Визначення перешкод, які заважають запровадженню стратегічного планування на територіальному рівні та шляхи їх подолання

2.1. Соціальне ринкове господарство як об'єкт державного регулювання та стратегічного планування. Цілі, завдання і функції стратегічного планування територій.

2.2. Переваги, особливості та характерні риси стратегічного планування.

2.3. Перешкоди, які заважають запровадженню стратегічного планування на територіальному рівні, та шляхів їх подолання.

2.4. Принципи стратегічного планування. Методи стратегічного планування.

2.5. Чинне законодавство в галузі стратегічного розвитку України та її регіонів.

Література: [3; 7; 8; 13; 14; 16; 17 – 21; 23 – 29; 35 – 38].

Тема 3. Процес стратегічного планування

3.1. Складові процесу стратегічного планування.

3.2. Визначення та формулювання цілі або системи цілей. Вимоги до формулювання цілей соціально-економічної системи.

3.3. Оцінка та аналіз зовнішнього середовища.

3.4. Вивчення обсягу і структури потреб суспільства.

Література: [3; 6 – 8; 11; 13; 16; 17 – 21; 23 – 29; 35 – 38].

Тема 4. Організаційне забезпечення процесу стратегічного планування. Співробітництво з територіальними громадами та іншими суспільними групами

4.1. Організація інформаційного забезпечення стратегічного планування.

4.2. Механізм реалізації Державної стратегії регіонального розвитку.

4.3. Інструменти реалізації стратегії. Інституційне та організаційне забезпечення стратегії. Фінансове забезпечення реалізації стратегії.

4.4. Співробітництво з територіальними громадами та іншими суспільними групами.

Література: [3; 8; 10; 12 – 15; 17 – 21; 23 – 29; 35 – 38].

Тема 5. Соціально-економічний аналіз у процесі стратегічного планування

- 5.1. Інформація й аналітичні дослідження, що необхідні для планування розвитку територій.
- 5.2. Основні аспекти аналізу розвитку територій.
- 5.3. Етапи та процедури економічного аналізу розвитку територій.
- 5.4. Аналіз соціально-економічної бази регіону.
- 5.5. Аналіз (оцінка) вихідного рівня розвитку об'єкта стратегічного планування.
- 5.6. Методи кількісного аналізу стану економіки території.
- 5.7. Сутність swot-аналізу та pest-аналізу.

Література: [3; 10; 13 – 15; 17; 19; 20; 27; 29; 35 – 38].

Тема 6. Управління реалізацією стратегічного плану. Моніторинг та оцінювання реалізації стратегічного плану.

- 6.1. Управління реалізацією стратегічного плану та контроль за його виконанням.
- 6.2. Розробка програм и проектів. Методи відбору проектів.
- 6.3. Система моніторингу та оцінки реалізації державної стратегії регіонального розвитку.
- 6.4. Індикатори процесу реалізації державної стратегії регіонального розвитку.
- 6.5. Моніторинг виконання стратегічного плану розвитку території територіальною громадою.

Література: [3; 4; 7; 13; 16; 18; 19; 23 – 26; 28; 35; 37; 38].

Змістовний модуль 2. Планування на регіональному та місцевому рівні та землекористування

Тема 7. Нормативно-правові основи територіального планування

- 7.1. Основні принципи та засади територіального планування.
- 7.2. Нормативно-правове забезпечення територіального планування в Україні. Закон України "Про Генеральну схему планування території України".
- 7.3. Закон України "Про благоустрій населених пунктів".

7.4. Генеральний план. Зміст та структура генерального плану.

Література: [2; 8; 10; 12; 22; 27; 33 – 35].

Тема 8. Види документів, що регулюють розвиток територій

8.1. Нормативно-правове забезпечення розвитку територій в Україні.

8.2. Концепція державної регіональної політики.

8.3. Закон України "Про стимулювання розвитку регіонів".

8.4. Особливості державного стимулювання розвитку депресивних територій.

Література: [3; 6; 8; 10; 12; 13; 15; 22; 24; 25; 28; 39; 43].

Тема 9. Прогнозування територіального розвитку

9.1. Сутність і зміст економічного прогнозування.

9.2. Класифікація прогнозів.

9.3. Класифікація та характеристика методів економічного прогнозування.

9.4. Система державних прогнозів економічного і соціального розвитку України та її регіонів.

Література: [1; 8; 9; 12 – 14; 16; 19; 20; 23; 26; 35; 36; 39; 43].

Тема 10. Державні цільові програми

10.1. Сутність та принципи програмно-цільового методу планування.

10.2. Законодавчі акти, що регулюють застосування програмно-цільового підходу. Закон України "Про державні цільові програми".

10.3. Визначення та види державних цільових програм.

10.4. Класифікація державних цільових програм.

10.5. Основні стадії розробки і виконання державних цільових програм та контроль за їх виконанням.

Література: [3; 8; 12 – 14; 22; 24; 26; 29; 35; 36; 38].

Тема 11. Оперативне планування

11.1. Оперативне планування як інструментарій реалізації стратегії.

11.2. Склад робочої групи з підготовки оперативного плану реалізації стратегії територіального розвитку.

11.3. Етапи підготовки оперативних планів.

11.4. Структура та зміст оперативного плану. Ресурси для забезпечення плану реалізації стратегій регіонального розвитку.

Література: [2; 3; 6; 8; 12; 15; 18; 24; 35 – 38].

Тема 12. Особливості планування міст

12.1. Законодавство у сфері містобудівної діяльності. Закон України "Про основи містобудування".

12.2. Закон України "Про регулювання містобудівної діяльності".

12.3. Планування територій. Генеральний план населеного пункту. План зонування території.

12.4. Містобудівний кадастр. Містобудівний моніторинг.

Література: [2; 3; 6; 8; 10; 12; 17; 22; 31; 33; 41].

Тема 13. Правові основи управління земельними ресурсами, функціональне використання земель

13.1. Земельний кодекс України.

13.2. Повноваження Верховної Ради України, Верховної Ради автономної Республіки Крим і органів місцевого самоуправління в області земельних відношень. Повноваження органів виконавчої влади в області земельних відношень.

13.3. Склад і цільове призначення земель України. Категорії земель.

13.4. Концептуальні основи класифікації земель. Класифікатор типів землекористування, цільового призначення, функціонального і дозволеного використання земель.

Література: [6; 10; 12; 22; 31; 34; 35; 43].

Тема 14. Структура управління земельними ресурсами. Особливості регулювання земельних відносин в населених пунктах. Шляхи підвищення ефективності використання земельних ресурсів

14.1. Земельні ресурси як об'єкт управління. Поняття та мета управління земельними ресурсами. Методи управління земельними ресурсами.

14.2. Закон України "Про землеустрій".

14.3. Повноваження органів державної влади і органів місцевого самоуправління у сфері землеустрою.

14.4. Структура та організація діяльності органів земельних ресурсів.

14.5. Особливості регулювання земельних відносин в населених пунктах.

14.6. Шляхи підвищення ефективності використання земельних ресурсів.

Література: [8; 10; 12; 15; 22; 31; 35; 40].

Тема 15. Оцінка земельних ділянок

15.1. Закон України "Про оцінку земель".

15.2. Порядок проведення економічної оцінки земель. Порядок проведення нормативної та експертної грошової оцінки земельних ділянок.

15.3. Податковий Кодекс України.

15.4. Пільги по платі за землю.

Література: [6; 8; 16; 32; 42].

5. Плани семінарських (практичних) занять

Семінарські заняття – це форма навчального заняття, спрямована на закріплення студентом теоретичних знань, отриманих як на лекційних заняттях, так і в процесі самостійного вивчення матеріалу, а також під час виконання індивідуальної науково-дослідної роботи.

У процесі проведення семінарського заняття організується дискусія навколо попередньо визначених тем, до яких студенти готують тези виступів, а також проблемні питання, відповідь на які має бути знайдена під час обговорення.

Практичне заняття – форма навчального заняття, спрямована на формування вмінь та навичок виконання певних видів роботи з економічного аналізу, пошук резервів виробничо-господарської діяльності підприємств. В процесі проведення практичних занять

студенти самостійно або у малих групах (при попередньому поясненні викладача) вирішують запропоновані завдання різного рівня складності, виробничі ситуації або проводять ділові ігри. Наприкінці заняття з метою виявлення ступеня засвоєння матеріалу викладачем проводиться перевірка роботи, яку виконували студенти, та підведення підсумків з виставленням відповідної оцінки в залежності від результатів виконаної роботи.

Плани проведення семінарських (практичних) занять наведені у табл. 5.

Плани проведення семінарських (практичних) занять

Назва теми	Перелік практичної роботи (опрацьованих питань)	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Змістовний модуль 1. Стратегічне планування			
Тема 1. Система планування в Україні	Практичне заняття "Обґрунтування доцільності планування на рівні народного господарства, регіону, підприємства". Семінарське заняття. 1.1. Законодавство про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України. 1.2. Принципи державного прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України. 1.3. Прогнозні і програмні документи економічного і соціального розвитку	4	[1; 3; 6 – 8; 10; 13; 14; 16 – 21; 24; 25; 28; 30; 35; 36; 43]
Тема 2. Переваги стратегічного планування. Визначення перешкод, які заважають запровадженню стратегічного планування на територіальному рівні та шляхи їх подолання	Семінарське заняття 2.1. Цілі і функції стратегічного планування територій. 2.2. Принципи методології стратегічного планування. 2.3. Переваги, особливості та характерні риси стратегічного планування. 2.4. Перешкоди, які заважають запровадженню стратегічного планування на територіальному рівні, та шляхів їх подолання. 2.5. Система показників і методи стратегічного планування	2	[3; 7; 8; 13; 14; 16; 17 – 21; 23 – 29; 35 – 38]
Тема 3. Процес стратегічного планування	Практичне заняття "Визначення пріоритетності вирішення проблем за компонентами стійкого розвитку регіону з метою	2	[3; 6 – 8; 11; 13; 16; 17 – 21; 23 – 29; 35

	обґрунтування черговості їх фінансування"		– 38]
--	---	--	-------

Продовження табл. 5

1	2	3	4
	<p>Семінарське заняття</p> <p>3.1. Складові процесу стратегічного планування.</p> <p>3.2. Визначення та формулювання цілі або системи цілей.</p> <p>3.3. Оцінка та аналіз зовнішнього середовища.</p> <p>3.4. Оцінка та аналіз вихідного рівня об'єкта стратегічного планування, визначення сильних і слабких його сторін.</p> <p>3.5. Аналіз стратегічних альтернатив. Вибір, реалізація, оцінка стратегії</p>		
<p>Тема 4. Організаційне забезпечення процесу стратегічного планування. Співробітництво з територіальними громадами та іншими суспільними групами</p>	<p>Практичне завдання.</p> <p>1. "Розрахунок коефіцієнта розвитку галузевої економіки в окремій місцевості",</p> <p>2. "Визначення продуктивності місцевої економіки у порівнянні з більш широкою базою на основі методу кількісного аналізу стану економіки – аналізу відносної зміни".</p> <p>Семінарське заняття</p> <p>4.1. Основні види управлінської діяльності в рамках процесу стратегічного планування.</p> <p>4.2 Інформаційне забезпечення стратегічного планування.</p> <p>4.3. Методи одержання первинної і вторинної інформації. Планування вибіркового досліджень.</p> <p>4.4. Функції, повноваження та взаємодія державних органів при розробці планів, прогнозів та державних програм.</p> <p>4.5. Співробітництво з територіальними громадами та іншими</p>	2	[3; 8; 10; 12 – 15; 17 – 21; 23 – 29; 35 – 38]

	суспільними групами		
--	---------------------	--	--

Продовження табл. 5

1	2	3	4
---	---	---	---

<p>Тема 5. Соціально-економічний аналіз у процесі стратегічного планування</p>	<p>Практичне завдання. 5.1. Розрахунок комплексної оцінки результатів соціально-економічного розвитку регіонів на основі порівняльного аналізу. 5.2. Розрахунок показників та визначення рейтингу регіонів на основі методу середньої арифметичної, за даними про роздрібний товарообіг України та її областей 5.3. Порівняння регіонів України за рівнем їх економічного розвитку. Семінарське заняття 5.1. Інформація й аналітичні дослідження, що необхідні для планування розвитку території. 5.2. Мета та способи збору і аналізу інформації. 5.3. Методи кількісного аналізу стану економіки території. 5.4. Оцінка стану окремої території. 5.5. Інструменти стратегічного аналізу</p>	4	[3; 10; 13 – 15; 17; 19; 20; 27; 29; 35 – 38]
<p>Тема 6. Управління реалізацією стратегічного плану. Моніторинг та оцінювання реалізації стратегічного плану.</p>	<p>Практичне заняття "Оцінка та вибір програм та проектів" Семінарське заняття 6.1. Оцінка реалізації стратегії. 6.2. Моніторинг виконання стратегічного плану. 6.3. Розроблення програм нагляду за виконанням проектів та оцінки його результатів. 6.4. Критерії для оцінки результатів проектів</p>	2	[3; 4; 7; 13; 16; 18; 19; 23 – 26; 28; 35; 37; 38]
Змістовний модуль 2. Планування на регіональному та місцевому рівні та землекористування			
<p>Тема 7. Нормативно-правові основи територіального планування</p>	<p>Семінарське заняття 7.1. Основні принципи та засади територіального планування. 7.2. Територія як складна динамічна система. Нормативно-правове забезпечення територіального планування в Україні</p>	2	[2; 8; 10; 12; 22; 27; 33 – 35]

Продовження табл. 5

1	2	3	4
---	---	---	---

	<p>7.3. Закон України "Про Генеральну схему планування території України".</p> <p>7.4. Закон України "Про благоустрій населених пунктів".</p> <p>7.5. Генеральний план. Зміст та структура генерального плану</p>		
Тема 8. Види документів, що регулюють розвиток територій	<p>Семінарське заняття</p> <p>8.1. Нормативно-правове забезпечення розвитку територій в Україні. Концепція державної регіональної політики.</p> <p>8.2. Головна мета та принципи Державної регіональної політики. Основні завдання державної регіональної політики.</p> <p>8.3. Вдосконалення державного регулювання розвитку регіонів.</p> <p>8.4. Етапи реалізації Концепції.</p> <p>8.5. Закон України "Про стимулювання розвитку регіонів".</p> <p>8.6. Державне стимулювання розвитку регіонів.</p> <p>8.7. Особливості державного стимулювання розвитку депресивних територій</p>	2	[3; 6; 8; 10; 12; 13; 15; 22; 24; 25; 28; 39; 43]
Тема 9. Прогнозування територіального розвитку	<p>Практичне завдання.</p> <p>9.1. Екстраполяція на основі аналітичних показників рядів динаміки</p> <p>9.2. Розрахунок очікуваного обсягу продажу у плановому періоді з використанням методу експертних оцінок.</p> <p>9.3. Складання матеріального балансу і розрахунок завезення матеріалу в регіон із інших регіонів країни на плановий період.</p> <p>Семінарське заняття</p> <p>9.1. Сутність і зміст економічного прогнозування.</p> <p>9.2. Види і призначення прогнозів.</p> <p>9.3. Функції економічного прогнозування.</p> <p>9.4. Характеристика методів економічного прогнозування.</p> <p>9.5. Система державних прогнозів економічного і соціального розвитку України та її регіонів</p>	2	[1; 8; 9; 12 – 14; 16; 19; 20; 23; 26; 35; 36; 39; 43]

Продовження табл. 5

1	2	3	4
---	---	---	---

Тема 10. Державні цільові програми	Семінарське заняття 10.1. Сутність та принципи програмно-цільового методу планування. 10.2. Особливості розроблення цільових програм. 10.3. Закон України "Про державні цільові програми". 10.4. Визначення та види державних цільових програм. 10.5. Мета та основні умови розробки державних цільових програм. Класифікація державних цільових програм. 10.6. Основні стадії розробки і виконання державних цільових програм. 10.7. Контроль за виконанням державних цільових програм	2	[3; 8; 12 – 14; 22; 24; 26; 29; 35; 36; 38]
Тема 11. Оперативне планування	Семінарське заняття 11.1. Оперативне планування як інструментарій реалізації стратегії. 11.2. Принципи підготовки оперативного плану. 11.3. Склад робочої групи з підготовки оперативного плану реалізації стратегії територіального розвитку. 11.4. Етапи підготовки оперативних планів. 11.5. Визначення оперативних цілей. 11.6. Відбір проектів для досягнення оперативних цілей. 11.7. Структура та зміст оперативного плану	2	[2; 3; 6; 8; 12; 15; 18; 24; 35 – 38]
Тема 12. Особливості планування міст	Семінарське заняття 12.1. Закон України "Про основи містобудування". 12.2. Закон України "Про регулювання містобудівної діяльності". 12.3. Будівельні норми, державні стандарти, норми і правила у сфері містобудування. 12.4. Містобудівний кадастр населених пунктів. 12.5. Державний контроль у сфері містобудування. 12.6. Генеральний план населеного пункту. 12.7. Містобудівний моніторинг	2	[2; 3; 6; 8; 10; 12; 17; 22; 31; 33; 41]

Закінчення табл. 5

1	2	3	4
---	---	---	---

<p>Тема 13. Правові основи управління земельними ресурсами, функціональне використання земель</p>	<p>Семінарське заняття 13.1. Земельний кодекс України. Земельні відношення, їх регулювання. Земельне законодавство та його завдання. 13.2. Принципи земельного законодавства. 13.3. Повноваження Верховної Ради України, Верховної Ради автономної Республіки Крим і органів місцевого самоуправління в області земельних відношень. 13.4. Склад і цільове призначення земель України. Категорії земель. 13.5. Основні принципи формування соціально та економічно ефективного і екологічно безпечного землекористування. 13.6. Класифікатор типів землекористування, цільового призначення, функціонального і дозволеного використання земель</p>	2	[6; 10; 12; 22; 31; 34; 35; 43]
<p>Тема 14. Структура управління земельними ресурсами. Особливості регулювання земельних відносин в населених пунктах. Шляхи підвищення ефективності використання земельних ресурсів</p>	<p>Семінарське заняття 14.1. Поняття та мета управління земельними ресурсами. Методи управління земельними ресурсами. 14.2. Закон України "Про землеустрій". 14.3. Принципи землеустрою. 14.4. Повноваження органів державної влади і органів місцевого самоуправління у сфері землеустрою. 14.5. Організація діяльності спеціально уповноважених органів у сфері державного управління земельними ресурсами. 14.6. Структура та організація діяльності органів земельних ресурсів. 14.7. Особливості регулювання земельних відносин в населених пунктах. 14.8. Шляхи підвищення ефективності використання земельних ресурсів</p>	2	[8; 10; 12; 15; 22; 31; 35; 40]
<p>Тема 15. Оцінка земельних ділянок</p>	<p>Практичне заняття. Плата за землю</p>	2	[6; 8; 16; 32; 42]

6. Індивідуальне завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (далі ІЗ) передбачає систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань з дисципліни та застосування їх при вирішенні конкретних виробничих ситуацій, розвиток навичок самостійної роботи з літературними джерелами та статистичною і фінансовою звітністю підприємства.

ІЗ з дисципліни "Планування розвитку територій" видається студенту викладачем на початку семестру. ІЗ виконується студентом самостійно. Студент має представити ІЗ на перевірку наприкінці семестру, але не пізніше терміну проведення підсумкового модульного контролю. Оцінка за виконання ІЗ враховується при визначенні загальної оцінки з дисципліни.

ІЗ складається із двох частин: теоретичної і практичної.

Студент має право самостійно обрати тему та зміст роботи з обов'язковим узгодженням її з викладачем.

В процесі виконання ІЗ студент має опрацювати не менш десяти літературних джерел з посиланнями на використані джерела у тексті роботи. При цьому робота має носити творчий характер і бути спрямованою на вирішення певної проблеми та на висловлення особистого погляду автора роботи на питання, які розглядаються в роботі.

ІЗ складається з титульної сторінки, змісту, вступу, основної частини, висновків, списку використаної літератури, додатків до індивідуального завдання (при необхідності).

Вступ має розкрити актуальність обраної студентом теми, її проблематику, ціль завдання.

Теоретична частин передбачає вивчення і викладення різних точок зору згідно із обраною темою, їх узагальнення та викладення власної думки з цього питання. Практична частина складається із ситуаційного завдання, вирішення якого має супроводжуватися обґрунтованими висновками.

Висновки мають включати обґрунтовані висновки студента щодо досягнення цілі роботи, рекомендації щодо вдосконалення діяльності підприємства.

Обсяг ІНДЗ повинен становити у друкованому варіанті 20 – 25 сторінок. Орієнтована кількість сторінок у розділах: вступ – 1 – 2 с., теоретична частина 8 – 10 с., практична частина – 10 – 11 с., висновки – 1 – 2 с.

Список використаної літератури складається у певному порядку: спочатку наводяться законодавчі і нормативні акти, потім загальна та спеціальна література за алфавітом.

Тематика ІЗ

1. Планування та прогнозування як методи державного управління в умовах ринкової економіки.
2. Методи прогнозування розвитку територій.
3. Принципи державного прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України.
4. Прогнозні і програмні документи економічного і соціального розвитку.
5. Соціально-економічний розвиток регіонів України на сучасному етапі.
6. Основні напрями та пріоритети економічного розвитку України.
7. Основні напрями і пріоритети розвитку Харківської (або будь-якої іншої) області.
8. Сутність планування. Форми і методи планування.
9. Інформаційне забезпечення розробки планово-прогнозних документів розвитку територій.
10. Цілі і функції стратегічного планування територій.
11. Переваги, особливості та характерні риси стратегічного планування.
12. Процес стратегічного планування, його складові.
13. Оцінка та аналіз зовнішнього середовища в процесі стратегічного планування.
14. Оцінка та аналіз вихідного рівня об'єкта стратегічного планування, визначення сильних і слабких його сторін.
15. Інформаційне забезпечення стратегічного планування.
16. Інформація й аналітичні дослідження, необхідні для планування розвитку території.
17. Методи кількісного аналізу стану економіки території.
18. Моніторинг та оцінювання реалізації стратегічного плану.

19. Характеристика методів економічного прогнозування.
20. Державні та регіональні цільові програми.
21. Територіальне планування: зміст, принципи та застосування на сучасному етапі.
22. Нормативно-правове та документальне забезпечення планування територій в Україні на різних рівнях.
23. Зміст та структура генерального плану.
24. Напрямки та завдання містобудівної діяльності в Україні.
25. Особливості планування та забудови міських та сільських територій.
26. Правове регулювання управління земельними ресурсами.
27. Категорії земель та порядок їх використання.
28. Види оцінки земель в залежності від цілі і методів оцінки земель.
29. Планування використання та управління земельними ресурсами.
30. Кадастри.

7. Самостійна робота студентів

Для опанування матеріалу дисципліни "Планування розвитку територій" крім лекційних, семінарських (практичних) занять, тобто аудиторної роботи, значну увагу необхідно приділяти самостійній роботі.

Основні види самостійної роботи студентів:

1. Вивчення додаткової літератури.
2. Робота з законодавчими, нормативними і інструктивними матеріалами.
3. Підготовка до семінарських(практичних) занять.
4. Підготовка до проміжного та підсумкового контролю знань.

Питання для самостійного опрацювання

Змістовний модуль 1. Стратегічне планування

Тема 1. Система планування в Україні

1. Основні напрями та пріоритети економічного розвитку України.
2. Законодавство про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України.

3. Розробка прогнозних та програмних документів економічного і соціального розвитку Автономної Республіки Крим, областей, районів та міст.

Література: [1; 3; 6 – 8; 10; 13; 14; 16 – 21; 24; 25; 28; 30; 35; 36; 43].

Тема 2. Переваги стратегічного планування. Визначення перешкод, які заважають запровадженню стратегічного планування на територіальному рівні та шляхи їх подолання

1. Соціальне ринкове господарство як об'єкт державного регулювання та стратегічного планування.

2. Об'єктивні обставини, що обумовлюють потребу стратегічного планування територій в умовах ринкової економіки.

3. Принципи методології стратегічного планування.

4. Система показників і методи стратегічного планування.

Література: [3; 7; 8; 13; 14; 16; 17 – 21; 23 – 29; 35 – 38].

Тема 3. Процес стратегічного планування

1. Вимоги до формулювання цілей соціально-економічної системи.

2. Аналіз рівня розвитку національної економіки.

3. Вивчення обсягу і структури потреб суспільства, його окремих підсистем у плановому періоді.

4. Функції, повноваження та взаємодія державних органів при розробці планів, прогнозів та державних програм. Співробітництво з територіальними громадами та іншими суспільними групами.

Література: [3; 6 – 8; 11; 13; 16; 17 – 21; 23 – 29; 35 – 38].

Тема 4. Організаційне забезпечення процесу стратегічного планування. Співробітництво з територіальними громадами та іншими суспільними групами

1. Інформаційне забезпечення стратегічного планування.

2. Методи одержання первинної і вторинної інформації. Планування вибіркового досліджень.

3. Функції, повноваження та взаємодія державних органів при

розробці планів, прогнозів та державних програм.

4. Співробітництво з територіальними громадами та іншими суспільними групами.

Література: [3; 8; 10; 12 – 15; 17 – 21; 23 – 29; 35 – 38].

Тема 5. Соціально-економічний аналіз у процесі стратегічного планування

1. Передпланові дослідження та аналіз економічної ситуації в державі. Аналіз стану довкілля.

2. Застосування різних методів аналізу у розробленні плану економічного розвитку. Аналіз розриву. Аналіз динаміки ринку, модель життєвого циклу. Модель "продукт – ринок". Портфельні моделі аналізу стратегії.

Література: [3; 10; 13 – 15; 17; 19; 20; 27; 29; 35 – 38].

Тема 6. Управління реалізацією стратегічного плану. Моніторинг та оцінювання реалізації стратегічного плану.

1. Кількісні та якісні критерії для оцінки впровадження стратегії.

2. Стратегічні контрольні орієнтири та стратегічні контрольні точки.

3. Корегування стратегії розвитку території.

4. Організація моніторингу та оцінки реалізації стратегічного плану.

Література: [3; 4; 7; 13; 16; 18; 19; 23 – 26; 28; 35; 37; 38].

Змістовний модуль 2. Планування на регіональному та місцевому рівні та землекористування

Тема 7. Нормативно-правові основи територіального планування

1. Закон України "Про Генеральну схему планування території України".

2. Закон України "Про благоустрій населених пунктів".

Література: [2; 8; 10; 12; 22; 27; 33 – 35].

Тема 8. Види документів, що регулюють розвиток територій

1. Концепція державної регіональної політики.

2. Закон України "Про стимулювання розвитку регіонів".

Література: [3; 6; 8; 10; 12; 13; 15; 22; 24; 25; 28; 39; 43].

Тема 9. Прогнозування територіального розвитку

1. Види і призначення прогнозів.
2. Класифікація методів прогнозування.
3. Характеристика методів економічного прогнозування.

Література: [1; 8; 9; 12 – 14; 16; 19; 20; 23; 26; 35; 36; 39; 43]

Тема 10. Державні цільові програми

1. Особливості розроблення цільових програм.
2. Розроблення та виконання державних цільових програм.
3. Закон України "Про державні цільові програми".
4. Розроблення галузевих, регіональних та цільових комплексних програм.

Література: [3; 8; 12 – 14; 22; 24; 26; 29; 35; 36; 38].

Тема 11. Оперативне планування

1. Сутність оперативного планування.
2. Відбір проектів для досягнення оперативних цілей.
3. Ресурси для забезпечення плану реалізації стратегій регіонального розвитку.

Література: [2; 3; 6; 8; 12; 15; 18; 24; 35 – 38].

Тема 12. Особливості планування міст

1. Закон України "Про основи містобудування".
2. Закон України "Про регулювання містобудівної діяльності".

Література: [2; 3; 6; 8; 10; 12; 17; 22; 31; 33; 41].

Тема 13. Правові основи управління земельними ресурсами, функціональне використання земель

1. Земельний Кодекс України.
2. Класифікатор типів землекористування, цільового призначення, функціонального і дозволеного використання земель

Література: [6; 10; 12; 22; 31; 34; 35; 43].

Тема 14. Структура управління земельними ресурсами. Особливості регулювання земельних відносин в населених пунктах. Шляхи підвищення ефективності використання земельних ресурсів

1. Земельні ресурси як об'єкт управління
2. Закон України "Про землеустрій".

Література: [8; 10; 12; 15; 22; 31; 35; 40].

Тема 15. Оцінка земельних ділянок

1. Закон України про оцінку земель.
2. Податковий кодекс України.

Література: [6; 8; 16; 32; 42].

8. Контрольні запитання для самодіагностики

Змістовний модуль 1. Стратегічне планування

Тема 1. Система планування в Україні

1. Роль держави в умовах ринкової економіки
2. Економічна сутність прогнозування та планування економіки.
3. Методологія прогнозування та програмування (макроекономічного планування).
4. Принципи державного прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України.
5. Форми і методи планування.
6. Форми організації планування.
7. Система планування.
8. Законодавство про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України.
9. Прогнозні і програмні документи економічного і соціального розвитку.
9. Розробка прогнозних та програмних документів економічного і соціального розвитку Автономної Республіки Крим, областей, районів та міст.

Література: [1; 3; 6 – 8; 10; 13; 14; 16 – 21; 24; 25; 28; 30; 35; 36; 43].

Тема 2. Переваги стратегічного планування. Визначення перешкод, які заважають запровадженню стратегічного планування на територіальному рівні та шляхи їх подолання

1. Соціальне ринкове господарство як об'єкт державного регулювання та стратегічного планування.

2. Цілі, завдання і функції стратегічного планування територій.

3. Переваги, особливості та характерні риси стратегічного планування.

4. Об'єктивні обставини, що обумовлюють потребу стратегічного планування територій в умовах ринкової економіки.

5. Перешкоди, які заважають запровадженню стратегічного планування на територіальному рівні, та шляхів їх подолання.

6. Принципи стратегічного планування .

7. Методи стратегічного планування.

8. Чинне законодавство в галузі стратегічного розвитку України та її регіонів.

Література: [3; 7; 8; 13; 14; 16; 17 – 21; 23 – 29; 35 – 38].

Тема 3. Процес стратегічного планування

1. Процес стратегічного планування, його складові.

2. Місія суб'єктів господарювання.

3. Цілі суб'єктів господарювання, основні вимоги, що пред'являються до формулювання цілей.

4. Оцінка та аналіз зовнішнього середовища суб'єкта господарювання.

5. Аналіз внутрішнього середовища суб'єктів господарювання, обстеження сильних і слабких сторін його діяльності.

6. Аналіз стратегічних альтернатив.

7. Вибір стратегії.

8. Реалізація, оцінка, корегування стратегії.

Література: [3; 6 – 8; 11; 13; 16; 17 – 21; 23 – 29; 35 – 38].

Тема 4. Організаційне забезпечення процесу стратегічного планування. Співробітництво з територіальними громадами та іншими суспільними групами

1. Основні види управлінської діяльності в рамках процесу стратегічного планування.
2. Організація інформаційного забезпечення стратегічного планування.
3. Завдання збору інформації.
4. Вимоги до інформації.
5. Участь місцевого населення у зборі інформації.
6. Механізм реалізації Державної стратегії регіонального розвитку.
7. Учасники реалізації державної стратегії регіонального розвитку.
8. Запровадження координації діяльності центральних та місцевих органів влади.
9. Інструменти реалізації стратегії.
10. Інституційне та організаційне забезпечення стратегії.
11. Фінансове забезпечення реалізації стратегії.

Література: [3; 8; 10; 12 – 15; 17 – 21; 23 – 29; 35 – 38].

Тема 5. Соціально-економічний аналіз у процесі стратегічного планування

1. Інформація й аналітичні дослідження, що потрібні для планування розвитку території.
2. Аналіз соціально-економічної бази. Демографічна статистика території. Особливості ринку праці. Економічні параметри. Природні умови. Послуги для населення.
3. Способи збору й аналізу інформації.
4. Мета збору й аналізу інформації.
5. Методи кількісного аналізу стану економіки території.
6. Аналіз відносної зміни.
7. Коефіцієнт розвитку галузей економіки в окремій місцевості.
8. Шкалограма визначення місця окремих районів міста та малих міст в економічній ієрархії.
9. Порівняльний аналіз.
10. Рейтинг економічного розвитку регіонів України.
11. . Сутність swot-аналізу та pest-аналізу.

Література: [3; 10; 13 – 15; 17; 19; 20; 27; 29; 35 – 38].

Тема 6. Управління реалізацією стратегічного плану. Моніторинг та оцінювання реалізації стратегічного плану

1. Управління реалізацією стратегічного плану та контроль за його виконанням.
2. Тактика. Політика. Процедури. Правила.
3. Формулювання цілей.
4. Планування дій. Перевірка та оцінка виконання стратегічного плану.
5. Корегуючі заходи. Стратегічні контрольні точки.
6. Розробка програм и проектів. Методи відбору проектів.
7. Механізм реалізації стратегії стійкого розвитку регіонів в Україні.
8. Система моніторингу та оцінки реалізації державної стратегії регіонального розвитку.
9. Індикатори процесу реалізації державної стратегії регіонального розвитку.
10. Етапи реалізації стратегії.
11. Очікувані результати реалізації стратегії.
12. Моніторинг виконання стратегічного плану розвитку території територіальною громадою.

Література: [3; 4; 7; 13; 16; 18; 19; 23 – 26; 28; 35; 37; 38].

Змістовний модуль 2. Планування на регіональному і місцевому рівні і землекористування

Тема 7. Нормативно-правові основи територіального планування

1. Основні принципи та засади територіального планування.
2. Територія як складна динамічна система.
3. Нормативно-правове забезпечення територіального планування в Україні.
4. Закон України "Про Генеральну схему планування території України".
5. Закон України "Про благоустрій населених пунктів".
6. Генеральний план.
7. Роль генерального плану у розвитку територій.

8. Зміст та структура генерального плану.
9. Порядок розроблення, коригування, погодження і затвердження містобудівної діяльності з планування територій.

Література: [2; 8; 10; 12; 22; 27; 33 – 35].

Тема 8. Види документів, що регулюють розвиток територій

1. Нормативно-правове забезпечення розвитку територій в Україні.
2. Концепція державної регіональної політики.
3. Головна мета державної регіональної політики.
4. Принципи Державної регіональної політики.
5. Основні завдання державної регіональної політики.
6. Вдосконалення державного регулювання розвитку регіонів.
7. Підвищення ролі та відповідальності місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в соціально-економічному розвитку регіонів.
8. Етапи реалізації Концепції.
9. Закон України "Про стимулювання розвитку регіонів".
10. Мета і засади стимулювання розвитку регіонів.
11. Державне стимулювання розвитку регіонів.
12. Особливості державного стимулювання розвитку депресивних територій.
13. Фінансування та звітність щодо стимулювання розвитку регіонів та подолання депресивності територій.

Література: [3; 6; 8; 10; 12; 13; 15; 22; 24; 25; 28; 39; 43].

Тема 9. Прогнозування територіального розвитку

1. Економічна сутність прогнозування.
2. Принципи економічного прогнозування.
3. Види і призначення прогнозів.
4. Класифікація методів прогнозування.
5. Нормативні та генетичні методи прогнозування, умови їх застосування.
6. Формалізовані та неформалізовані методи прогнозування.

7. Характеристика методів економічного прогнозування.
8. Система державних прогнозів економічного і соціального розвитку України та її регіонів.
9. Склад прогнозних документів відповідно до Закону України "Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України".
10. Прогноз економічного та соціального розвитку України, АРК, районів і міст на середньо- та короткостроковий період.
11. Прогнози розвитку видів економічної діяльності (галузей економіки).

Література: [1; 8; 9; 12 – 14; 16; 19; 20; 23; 26; 35; 36; 39; 43].

Тема 10. Державні цільові програми

1. Види, мета, основні умови розроблення державних цільових програм.
2. Особливості розроблення цільових програм.
3. Класифікація державних цільових програм.
4. Розроблення та виконання державних цільових програм.
5. Закон України "Про державні цільові програми".
6. Повноваження органів державної влади у сфері розроблення та виконання державних цільових програм.
7. Розроблення галузевих, регіональних та цільових комплексних програм.
8. Контроль за виконанням цільової програми.

Література: [3; 8; 12 – 14; 22; 24; 26; 29; 35; 36; 38].

Тема 11. Оперативне планування

1. Сутність оперативного планування.
2. Оперативне планування як інструментарій реалізації стратегії.
3. Підходи до розробки оперативних планів місцевого розвитку.
4. Принципи підготовки оперативного плану.
5. Суб'єкти процесу розробки оперативного плану.
6. Склад робочої групи з підготовки оперативного плану реалізації стратегії територіального розвитку.
7. Етапи підготовки оперативних планів.
8. Послідовність основних заходів з розробки оперативного плану.
9. Визначення оперативних цілей.

10. Відбір проектів для досягнення оперативних цілей.
11. Структура та зміст оперативного плану.
12. Ресурси для забезпечення плану реалізації стратегій регіонального розвитку.

Література: [2; 3; 6; 8; 12; 15; 18; 24; 35 – 38].

Тема 12. Особливості планування міст

1. Законодавство у сфері містобудівної діяльності.
2. Закон України "Про основи містобудування".
3. Закон України "Про регулювання містобудівної діяльності".
4. Напрями, завдання, основні вимоги до містобудівної діяльності.
5. Державне регулювання у сфері містобудування.
6. Компетенція органів влади різного рівня у сфері містобудування.
7. Будівельні норми, державні стандарти, норми і правила у сфері містобудування.
8. Містобудівна документація.
9. Земельні відносини у містобудуванні.
10. Містобудівний кадастр населених пунктів.
11. Державний контроль у сфері містобудування.
12. Відповідальність за порушення містобудівного законодавства.
13. Планування територій. Генеральний план населеного пункту.
14. Містобудівний кадастр.
15. Містобудівний моніторинг.

Література: [2; 3; 6; 8; 10; 12; 17; 22; 31; 33; 41].

Тема 13. Правові основи управління земельними ресурсами, функціональне використання земель

1. Земельний Кодекс України.
2. Земельні відносини, їх регулювання. Земельне законодавство та його завдання.
3. Принципи земельного законодавства.
4. Повноваження Верховної Ради України, Верховної Ради автономної Республіки Крим і органів місцевого самоуправління в області земельних відношень.
5. Повноваження органів виконавчої влади в області земельних відношень.

6. Склад і цільове призначення земель України.
7. Категорії земель.
8. [Управління в області використання і охорони земель.](#)
9. [Відповідальність за порушення земельного законодавства.](#)
10. Основні принципи формування соціально та економічно ефективного і екологічно безпечного землекористування.
11. Стале землекористування, його умови. Концептуальні основи класифікації земель.
12. Класифікатор типів землекористування, цільового призначення, функціонального і дозволеного використання земель.

Література: [6; 10; 12; 22; 31; 34; 35; 43].

Тема 14. Структура управління земельними ресурсами. Особливості регулювання земельних відносин в населених пунктах. Шляхи підвищення ефективності використання земельних ресурсів

1. Земельні ресурси як об'єкт управління.
2. Поняття та мета управління земельними ресурсами.
3. Методи управління земельними ресурсами.
4. Закон України "Про землеустрій".
5. Призначення і система землеустрою.
6. Суб'єкти та об'єкти землеустрою.
7. Принципи землеустрою.
8. Повноваження органів державної влади і органів місцевого самоуправління у сфері землеустрою.
9. Організація діяльності спеціально уповноважених органів у сфері державного управління земельними ресурсами.
10. Структура та організація діяльності органів земельних ресурсів.
11. Особливості регулювання земельних відносин в населених пунктах.
12. Шляхи підвищення ефективності використання земельних ресурсів.

Література: [8; 10; 12; 15; 22; 31; 35; 40].

Тема 15. Оцінка земельних ділянок

1. Закон України про оцінку земель.
2. Правове регулювання та об'єкти оцінки земель.
3. Принципи проведення оцінки земель.
4. Види оцінки земель.
5. Порядок проведення бонитировки ґрунтів.
6. Порядок проведення економічної оцінки земель.
7. Порядок проведення нормативної та експертної грошової оцінки земельних ділянок.
8. Відповідальність та вирішення суперечок за порушення законодавства в сфері оцінки земель.
9. Податковий Кодекс України.
10. Об'єкти та суб'єкти плати за землю.
11. Плата за землі сільськогосподарського призначення, населених пунктів, за землі промисловості, транспорту, зв'язку, оборони і іншого призначення.
12. Пільги по платі за землю.
13. Використання грошових коштів від плати за землю. Грошова оцінка землі.
14. Відповідальність платників і контроль за дотриманням Закону України про плату за землю.
15. Порядок розв'язання суперечок.

Література: [6; 8; 16; 32; 42].

9. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі індивідуальних занять, консультацій, перевірки виконання індивідуальних завдань, перевірки та захисту завдань, які винесені на поточний контроль тощо.

Індивідуально-консультативна робота з теоретичної частини дисципліни проводиться у вигляді:

- 1) індивідуальних консультацій (запитання – відповідь стосовно проблемних питань теоретичного матеріалу дисципліни);
- 2) групових консультацій (розгляд типових прикладів, практики впровадження та використання нових методів та методик у виробничу практику).

Індивідуально-консультативна робота з практичної частини

дисципліни проводиться у вигляді:

- 1) індивідуальних консультацій (розгляд практичних завдань, стосовно яких виникли запитання);
- 2) групових консультацій (розгляд практичних ситуацій, рольових ігор, які потребують колективного обговорення).

Індивідуально-консультативна робота для комплексної оцінки засвоєння програмного матеріалу проводиться у вигляді:

- 1) індивідуального захисту самостійних та індивідуальних завдань;
- 2) підготовки рефератів для виступу на науковому семінарі;
- 3) підготовки рефератів для виступу на науковій конференції.

10. Методики активізації процесу навчання

При викладанні дисципліни "Планування розвитку територій" для активізації навчального процесу передбачено застосування сучасних навчальних технологій, таких як проблемні лекції; робота в малих групах; семінари-дискусії; кейс-метод; ділові ігри.

Розподіл форм і методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни наведено у табл. 6.

Таблиця 6

Розподіл форм і методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
1	2
Тема 1. Система планування в Україні	Проблемна лекція з питання "Основні напрями та пріоритети економічного розвитку Харківської області"
Тема 2. Переваги стратегічного планування. Визначення перешкод, які заважають запровадженню стратегічного планування на територіальному рівні та шляхи їх подолання	Семінар-дискусія "Об'єктивні обставини, що обумовлюють потребу стратегічного планування територій в умовах ринкової економіки", презентація результатів роботи в малих групах
Тема 3. Процес стратегічного планування	Семінар-дискусія "Вимоги до формулювання місії і цілей розвитку території"
Тема 4. Організаційне забезпечення процесу стратегічного планування. Співробітництво з територіальними громадами та	Семінар-дискусія "Методи активізації співробітництва з територіальними громадами та іншими суспільними групами"

іншими суспільними групами	
Тема 5. Соціально-економічний аналіз у процесі стратегічного планування	Міні-лекція, семінар-дискусія з питання "Соціально-економічний аналіз та його роль у виявленні резервів розвитку територій", презентація результатів роботи в малих групах. Кейс "Напрямки використання аналітичних досліджень у плануванні розвитку територій"
Тема 6. Управління реалізацією стратегічного плану. Моніторинг та оцінювання реалізації стратегічного плану	Семінар-дискусія "Визначення стратегічних контрольних орієнтирів та стратегічних контрольних точок. Корегування стратегії розвитку територій"
Тема 7. Нормативно-правові основи територіального планування.	Міні-лекція, семінар-дискусія з питання "Напрямки удосконалення нормативно-правової бази територіального планування"
Тема 8. Види документів, що регулюють розвиток територій	Міні-лекція, семінар-дискусія з питання "Проблеми розвитку територій в Україні"
Тема 9. Прогнозування територіального розвитку	Міні-лекція, семінар-дискусія з питання "Основні напрями та пріоритети розвитку економіки Харківської області", презентація результатів роботи в малих групах

Закінчення табл. 6

1	2
Тема 10. Державні цільові програми	Проблемна лекція з питання "Вибір методів відбору програм і проектів"
Тема 11. Оперативне планування	Міні-лекція, семінар-дискусія "Оперативне планування та його взаємозв'язок із стратегічним плануванням"
Тема 12. Особливості планування міст	Міні-лекція, семінар-дискусія з питання "Особливості планування міських та сільських територій"
Тема 13. Правові основи управління земельними ресурсами, функціональне використання земель	Семінар-дискусія з питання доцільності проведення приватизації землі
Тема 14. Структура управління земельними ресурсами. Особливості регулювання земельних відносин в населених пунктах. Шляхи	Проблемна лекція "Стан використання земельних ресурсів в Україні"

підвищення ефективності використання земельних ресурсів	
Тема 15. Оцінка земельних ділянок	Міні-лекція, семінар-дискусія з питання "Напрями раціонального використання земель та їх охорони від можливого погіршення"

Проблемні лекції спрямовані на розвиток логічного мислення студентів. Коло питань теми лекції обмежується двома-трьома ключовими моментами, увага студентів концентрується на матеріалі, що не знайшов в достатній мірі відображення в підручниках, використовується досвід закордонних навчальних закладів з роздаванням студентам під час лекцій друкованого матеріалу та виділенням головних висновків з питань, що розглядаються. При викладанні лекційного матеріалу студентам пропонуються питання для самостійного розмірковування. При цьому лектор задає питання, які спонукають студентів шукати розв'язання проблемної ситуації. Така система примушує студентів сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді.

На початку проведення проблемної лекції необхідно чітко сформулювати проблему, яку необхідно вирішити студентам. При викладанні лекційного матеріалу слід уникати прямої відповіді на поставлені запитання, а висвітлювати лекційний матеріал таким чином, щоб отриману інформацію студент міг використовувати при розв'язанні проблеми.

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємкістю. Складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Міні-лекції проводяться, як правило, як частина заняття-дослідження.

На початку проведення міні-лекції лектор акцентує увагу студентів на необхідності представити викладений лекційний матеріал у так званому структурно-логічному вигляді. На розгляд виносяться питання, які зафіксовані у плані лекцій, але викладаються вони стисло. Лекційне заняття, проведене у такий спосіб, пробуджує у студента активність та увагу при сприйнятті матеріалу, а також спрямовує його на використання системного підходу при відтворенні інформації, яку він одержав від

викладача.

Проблемні лекції та міні-лекції доцільно поєднувати з такою формою активізації навчального процесу, як робота в малих групах.

Робота в малих групах дає змогу структурувати лекційні або практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування.

Після висвітлення проблеми (при використанні проблемних лекцій) або стислого викладання матеріалу (при використанні міні-лекцій) студентам пропонується об'єднуватися у групи по 5 – 6 осіб та презентувати наприкінці заняття своє бачення та сприйняття матеріалу.

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи, звіту виконання індивідуальних завдань, інструктажу, для демонстрації нових товарів та послуг. Однією з позитивних рис презентації та її переваг при використанні у навчальному процесі є обмін досвідом, який здобули студенти при роботі у певній малій групі.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками та поглядами учасників щодо даної теми. Вони розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

11. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів

Система оцінювання результатів успішності засвоєння знань, вмінь, комунікацій, автономності та відповідальності студентів, що відповідає певному рівню Національної рамки кваліфікацій України з кожної дисципліни включає поточний, модульний (відповідно визначеному змістовому модулю), та підсумковий/семестровий контроль результатів навчання, оцінювання результатів практик і державну атестацію за певним освітньо-кваліфікаційним рівнем.

1. **Поточний контроль** здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, лабораторних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти іспит – 35 балів).

2. Підсумковий контроль проводиться з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті *інтегровану* оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля. Модульний контроль проводиться у формі колоквиуму або модульної контрольної роботи за відповідний змістовий модуль.

3. Підсумковий/Семестровий контроль проводиться у формі іспиту чи заліку, визначених навчальним планом у терміни, передбачені графіком навчального процесу.

Дана навчальна дисципліна вивчається впродовж двох семестрів, тому семестровий контроль здійснюється кожен семестр у формі, передбаченій навчальним планом. Підсумкова оцінка проставляється за результатами останнього семестру та вноситься в додаток до диплому.

Підсумкова кількість балів за змістовий модуль виставляється як сума балів за всіма формами контролю плюс оцінка за колоквиум.

За 1-й семестр максимальна кількість балів – 100. Розподіл максимальної кількості балів за 1-й семестр між формами навчання наведено у табл. 7.

Таблиця 7

Розподіл максимальної кількості балів за 1-й семестр між формами навчання

Форми навчання	Максимальна кількість балів за 1-й семестр
1	2
Лекції	4,5
Практичні заняття	10

Закінчення табл. 7

1	2
Завдання за темами	16
Есе	10,5
Презентація	6
Поточні контрольні роботи	23
Колоквиуми	30
Всього	100

За 2-й семестр максимальна кількість балів – 100. Розподіл максимальної кількості балів за 1-й семестр між формами навчання наведено у табл. 8.

Таблиця 8

Розподіл максимальної кількості балів за 2-й семестр між формами навчання

Форми навчання	Максимальна кількість балів за 2-й семестр
Лекції	4,5
Практичні заняття	4,5
Завдання за темами	8
Есе	5
Презентація	4
Поточні контрольні роботи	14
Колоквіуми	20
Іспит	40
Всього	100

Семестровий контроль у формі **іспиту** проводиться письмово. На іспит виносяться ключові питання, типові і комплексні задачі, завдання, що потребують творчої відповіді та вміння синтезувати отримані знання і застосовувати їх при вирішенні практичних завдань.

Результат **іспиту** оцінюється у балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна, що зараховується – 25 балів). Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час іспиту та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою.

Кожний екзаменаційний білет складається з п'яти завдань різних рівнів складності:

двох стереотипних завдань, максимальний бал за які становить 7 балів;

двох діагностичних завдань, котрі оцінюються по 8,5 балів за кожне завдання:

евристичне завдання, максимальна оцінка за яке складає 9 балів.

Підсумкова оцінка за екзамен складається з суми балів за виконання усіх завдань, округлена до цілого числа за правилами математики. Зразок екзаменаційного завдання наведений нижче.

Зразок екзаменаційного завдання

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Спеціальність "Публічне адміністрування"
Навчальна дисципліна "Планування розвитку територій"

БІЛЕТ № 1

Завдання 1. Визначити, які з наведених регіонів України відносяться до депресивних відповідно до досвіду країн ЄС.

Країна, регіон	ВРП, млн грн	Чисельність, тис. осіб
Україна	857856	45671
Івано-Франківська обл.	12764	1310
Кіровоградська обл.	12509	1314
Одеська обл.	43481	2690
Харківська обл.	49877	2842

Завдання 2. Розрахувати річну суму земельного податку, якщо підприємство має у своєму складі 2 земельні ділянки у населеному пункті. Грошова оцінка першої ділянки визначена у розмірі 3 289 735,2 грн, грошова оцінка другої ділянки не встановлена. Друга земельна ділянка знаходиться у населеному пункті з чисельністю населення 220 тис. осіб, її площа становить 93 400 кв. м.

Завдання 3. Розрахувати необхідні показники (темп зростання у % у 2012 р., питому вагу регіону у 2012 р. за обсягом реалізованої промислової продукції, %) та визначити за цими показниками місце і рейтинг пропонованих регіонів, використовуючи метод середньої арифметичної.

А	Обсяг реалізованої промислової продукції млн грн	
	2011 р.	2012 р.
Україна	97832	119952
АР Крим	3528	4484
Вінницька	2678	2859
Хмельницька	1893	2455
Запорізька	3931	4812
Одеська	5524	7665
Миколаївська	1860	2845
Херсонська	1977	2334

Завдання 4. Визначити пріоритетність вирішення проблем за частковими показниками стійкого розвитку регіону з метою обґрунтування черговості фінансування напрямків за даними, наведеними у таблиці. Визначити черговість фінансування напрямків, ступінь та напрямки зміни показників.

Частковий показник	Порогове значення	Значення по області	Динамічна оцінка
Питома вага провідної країни-партнера у загальному обсязі зовнішньої торгівлі, %	не більше 30	61	- 2,6
Питома вага сировинного та низького ступеня переробки експорту (промисловості) у загальному обсязі експорту товарів, %	не більше 40	33	-4,0
Коефіцієнт покриття експортом імпорту (товарів)	не менше 1	0,72	-8,8
Питома вага ведучої країни-партнера у загальному обсязі зовнішньої торгівлі, %	не більше 30	26	-5,4
Коефіцієнт покриття експортом імпорту (товарів)	не менше 1	0,96	+6,5
Питома вага сировинного експорту (промисловості) у загальному обсязі експорту товарів, %	не більше 40	42	-0,1

Завдання 5. Здійснити вибір інвестиційного проекту по регіону з використанням простої схеми оцінки проектів за даними таблиці.

Критерії оцінки проектів	(A) вага	Відносна значимість факторів				
		1,0	0,75	0,5	0,25	0,00
		дуже хороший	хорош ий	задов ільни й	слаб кий	дуже слаб кий
Проект 1						
1. Технічні можливості	0,25	+				
2. Додаткові витрати	0,20			+		
3. Імовірність успіху	0,15		+			
4. Потреба в трудових ресурсах	0,25			+		
5. Потреба в сировині	0,15	+				

Всього	1,00					
Проект 2						
1. Технічні можливості	0,25		+			
2. Додаткові витрати	0,20	+				
3. Імовірність успіху	0,15			+		
4. Потреба в трудових ресурсах	0,25		+			
5. Потреба в сировині	0,15			+		
Всього	1,00					

Затверджено на засіданні кафедри публічного адміністрування та регіональної економіки. Протокол № від року.

Завідувач кафедри публічного адміністрування
та регіональної економіки

Екзаменатор

Критерії оцінювання екзаменаційної роботи з навчальної дисципліни "Планування розвитку територій"

Так як алгоритм вирішення кожного із п'яти завдань включає окремі етапи, котрі відповідно до складності, трудомісткості та значення для розв'язання оцінюються відокремлено один від одного наступним чином:

Оцінка за правильність виконання кожного **стереотипного завдання** включає:

5 балів за правильне представлення та використання методичного апарату, зокрема формул;

1 бал за арифметичну правильність розрахунку та охайність представлення результатів;

1 бал за правильне наведення одиниць виміру та наявність та ґрунтовність висновку.

Оцінка за правильність виконання кожного **діагностичного завдання** включає:

4 бали за правильне представлення та використання методичного апарату, зокрема формул;

2 бали за наявність пояснень щодо алгоритму розрахунку окремих показників, які входять до алгоритму вирішення завдання, та охайність представлення результатів;

1 бал за арифметичну правильність розрахунку;

0,5 бала за правильне наведення одиниць виміру показників;

1 бал за логічну послідовність та ґрунтовність висновку.

Оцінка за правильність виконання **евристичного завдання** включає:
 4 балів за правильне представлення та використання методичного апарату, зокрема формул;
 2 бали за наявність оригінальної версії щодо вирішення завдання;
 1 бал за наявність пояснень щодо алгоритму розрахунку окремих показників, які входять до алгоритму вирішення завдання та охайність представлення результатів;
 0,5 бала за арифметичну правильність розрахунку;
 0,5 бала за правильне наведення одиниць виміру показників;
 1 бал за логічну послідовність, аргументованість та ґрунтовність висновку.

Навчальні досягнення студентів оцінюються за національною шкалою, 100-бальною шкалою та шкалою ECTS відповідно до форми, наведеної у табл. 9.

Таблиця 9

Оцінка за національною шкалою, 100-бальною шкалою та шкалою ECTS

Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		екзамен	залік
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	не зараховано
35 – 59	FX	незадовільно	
1 – 34	F		

12. Рекомендована література

12.1. Основна

1. Басовский Л. Е. Прогнозирование и планирование в условиях рынка : учебн. пособ. / Л. Е. Басовский. – М. : ИНФРА-М, 2002. – 260 с.
2. Берданова О. Оперативне планування реалізації стратегії територіального розвитку : практичний посібник / [О. Берданова, Є.

Фишко] ; Швейцарсько-український проект "Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO". – К. : ТОВ "Софія-А", 2012. – 48 с.

3. Блейклі Е. Дж. Планування місцевого економічного розвитку. Терія і практика / Е. Дж. Блейклі. –2-ге вид. – Львів : Літопис, 2002. – 416 с.

4. Грабовецький Б. Є. Економічне прогнозування і планування : навч. посібн. / Б. Є. Грабовецький. – К. : Цент навчальної літератури, 2003. – 188 с.

5. Ильин А. И. Планирование на предприятии : учебник / А. И. Ильин. – 2-е изд., перераб. – Мн. : Новое знание, 2001.. – 635 с.

6. Мамонова В. В. Планування розвитку територій : опорний конспект лекцій / В. В. Мамонова. – Х. : ХарPI УАДУ, 2002. – 48 с.

7. Мескон М. Х. Основы менеджмента / М. Х. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури ; пер. с англ. – М. : Дело, 1992. – 702 с.

8. Мінченко М. В. Планування та прогнозування соціально-економічного розвитку регіонів : підручник / М. В. Мінченко, Л. П. Чижів, А. В. Фролков. – ВТД "Університетська книга", 2004. – 442 с.

9. Моделі і методи соціально-економічного прогнозування : підручник / В. М. Геєць, Т. С. Клебанова, О. І. Черняк та ін. – Х. : ВД "ИНЖЕК", 2005. – 396 с.

10. Молодожен Ю. Б. Планування розвитку територій : навч. посібн. / Ю. Б. Молодожен. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2010. – 284 с.

11. Навчальний курс "Стратегічне планування розвитку територіальних громад". Робоча програма та методичні вказівки з дисципліни "Стратегічне планування розвитку територіальних громад" для слухачів Української академії державного управління при Президентіві України за кваліфікацією "Магістр державного управління". Міжнародний фонд "Відродження", ГО "Центр муніципального і регіонального розвитку", Львів, 2002. – 41 с.

12. Настенко А. Д. Прогнозирование отраслевого и территориального развития / А. Д. Настенко, Т. В. Васина. – М. : Гелиос АРВ, 2002. – 144 с.

13. Основы устойчивого развития Харьковской области до 2020 года : монография / М. М. Добкин, С. И. Чернов, Г. А. Кернес и др. – Х. : Издательский Дом "ИНЖЕК", 2010. – 528 с.

14. Пашута М. Т. Прогнозування та програмування економічного і

соціального розвитку : навч. посібн. / М. Т. Пашута. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 408 с.

15. Стеченко Д. М. Управління регіональним розвитком : навч. посіб. / Д. М. Стеченко. – К. : Вища школа, 2000. – 223 с.

16. Стратегическое планирование / под ред. Э. А. Уткина. – М. : Ассоциация авторов и издателей "Тандем". – Изд. ЭКМОС, 1999. – 440 с.

12.2. Додаткова

17. Аакер Д. Стратегическое рыночное управление / Д. Аакер ; пер. с англ. ; под ред. Ю. Н. Каптуревского. – 6-е междунар. изд. – СПб. : Питер, 2003. – 542 с.

18. Ансофф И. Новая корпоративная стратегия / И. Ансофф. – СПб. : Питер Ком, 2002. – 416 с.

19. Боумэн К. Основы стратегического менеджмента / К. Боумэн. – М. : Банки и биржи ; Издат. об-ние "ЮНИТИ", 2003. – 153 с.

20. Виханский О. С. Стратегическое управление : учебник / О. С. Виханский. – 2-е изд., перераб и доп. – М. : Гардарики, 2003. – 296 с.

21. Гончарова С. Ю. Стратегічне управління : навч. посібн. / С. Ю. Гончарова, І. П. Оленко. – Х. : ХНЕУ, 2004. – 163 с.

22. Долішній М. І. Актуальні завдання регіональної політики / М. І. Долішній // Регіональна економіка. – 2004. – № 3. – С. 16.

23. Ігнат'єва І. А. Стратегічний менеджмент : підручник / І. А. Ігнат'єва. – К. : Каравела, 2008. – 480 с.

24. Корецький М. Х. Стратегічне управління : навч. посібн. для студентів вищих навч. закладів / М. Х. Корецький. – К. : Центр навчальної літератури, 2007. – 239 с.

25. Мартиненко М. М. Стратегічний менеджмент : підручник / М. М. Мартиненко, І. А. Ігнат'єва. – К. : Каравела, 2006. – 320 с.

26. Міщенко А. П. Стратегічне управління : навч. посібн. для студентів вищих навч. закладів / А. П. Міщенко. – К. : ЦУЛ, 2004. – 336 с.

27. Портер Майкл Е. Стратегія конкуренції / Майкл Е. Портер ; пер. с англ. А. Олійник, Р. Скільський. – К. : Основи, 2003. – 390 с.

28. Стратегічне управління : підручник / О. М. Тищенко, Т. М. Хміль. С. К. Василик. – Х. : ІНЖЕК, 2009. – 278 с.

29. Шершньова З. Є. Стратегічне управління : підручник / З. Є. Шершньова. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : КНЕУ, 2004. – 698 с.

12.3. Ресурси мережі Інтернет

30. Бюджетний Кодекс України. № 2456-VI від 8 липня 2010 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.

31. Земельний Кодекс України. № 2768-III від 25 жовтня 2001 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2768-14/page8>.

32. Податковий кодекс України. № 2755-VI від 2 грудня 2010 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page>

33. Про благоустрій населених пунктів : Закон України № 2807-IV від 6 вересня 2005 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2807-15/page2>.

34. Про Генеральну схему планування території України : Закон України № 3059-III від 07.02.2002 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3059-14>.

35. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України : Закон України № 1602-III від 23 березня 2000 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1602-14>.

36. Про державні цільові програми : Закон України № 1621-IV від 18.03.2004 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1621-15>.

37. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо формування регіональних стратегій розвитку : Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України № 224 від 29.07.2002 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1022.322.0>.

38. Про затвердження тимчасових методичних рекомендацій щодо розроблення державних цільових програм : Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України № 114 від 08.05.2003 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1022.52.0>.

39. Про Концепцію державної регіональної політики : Указ Президента України № 341/2001 від 25 травня 2001 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/341/2001>.

40. Про місцеві державні адміністрації : Закон України № 586-XIV від 9 квітня 1999 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/586-14>.

41. Про основи містобудування : Закон України № 2780-XII від 16 листопада 1992 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2780-12>.

42. Про оцінку земель : Закон України № 1378-IV від 11.12. 2003 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1378-15>.

43. Про стимулювання розвитку регіонів : Закон України № 2850-IV від 08.09.2005 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2850-15>.

Зміст

Вступ	3
1. Кваліфікаційні вимоги до студентів	4

2. Тематичний план навчальної дисципліни	12
3. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами	14
4. Плани лекцій	20
5. Плани семінарських (практичних) занять	25
6. Індивідуальне завдання	32
7. Самостійна робота студентів	34
8. Контрольні запитання для самодіагностики	38
9. Індивідуально-консультативна робота	46
10. Методики активізації процесу навчання	46
11. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів	50
12. Рекомендована література	56
12.1. Основна	56
12.2. Додаткова	57
12.3. Ресурси мережі Інтернет	58

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ"
для студентів спеціальності
8.15010008 "Публічне адміністрування"
всіх форм навчання**

Укладач **Кожанова Євгенія Пилипівна**

Відповідальний за випуск **Гавкалова Н. Л.**

Редактор **Бутенко В. О.**

Коректор **Бутенко В. О.**

План 2014 р. Поз. № 198 ЕВ. Обсяг 61 стор.

Видавець і виготівник – видавництво ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, пр. Леніна, 9а

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи
Дк № 481 від 13.06.2001 р.*